

Pielikums Labklājības ministrijas 2012.gada 13.februāra atbildīgo departamentu un
Valsts darba inspekcijas sanāksmes par
Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 12.panta ceturrtās daļas
piemērošanu protokolam

PAŠVALDĪBU SOCIĀLO DIENESTU IESŪTĪTIE JAUTĀJUMI UN ATBILDES

Jautājumi par darba un sociālo prasmju saglabāšanas, atjaunošanas un apgūšanas pasākumiem (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 12.panta ceturrtās daļas 1.punkts).

<p>Vai darba un sociālo prasmju saglabāšanas, atjaunošanas un apgūšanas pasākumus (turpmāk – prasmju veicināšanas pasākumi) var veikt arī privātpersonu dibinātās biedrībās un nodibinājumos? Vai prasmju veicināšanas pasākumus var veikt reliģiskās organizācijās?</p>	<p>Ņemot vērā, ka Sociālo pakalpojumu un palīdzības likuma 12.panta ceturrtās daļas 1.punkts neparedz nosacījumu, ka prasmju veicināšanas pasākumos var iesaistīt tikai, piemēram, pašvaldības izveidotajās biedrībās vai nodibinājumos, nosacījums attiecas uz visām biedrībām un nodibinājumiem, tai skaitā privātpersonu izveidotajām. Vienīgi jāņem vērā, ka sociālais dienests (pašvaldība) ir atbildīga par prasmju veicināšanas darbu saturu un to atbilstību normatīvo aktu prasībām (sabiedrības labuma gūšana, klienta prasmju attīstības veicināšana utt.). Ņemot vērā, ka reliģisko organizāciju statuss ir atšķirīgs no biedrību un nodibinājumu statusa un to darbību reglamentē citi normatīvie akti (Reliģisko organizāciju likums), kā arī šīs organizācijas reģistrē reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā, reliģiskās organizācijas nevar īstenot prasmju veicināšanas darbus. Taču šeit varētu būt izņēmuma gadījumi, kad pašvaldība, vienojoties ar reliģisko organizāciju, īsteno prasmju veicināšanas pasākumus baznīcas teritorijā, piemēram, baznīcas teritorijas sakārtošanas darbu veikšana.</p>
<p>Vai klienti prasmju veicināšanas pasākumos iesaistās bez atlīdzības? Vai pašvaldībai, biedrībai vai nodibinājumam ir tiesības maksāt klientiem atlīdzību par iesaistīšanos šajos pasākumos?</p>	<p>Prasmju veicināšanas pasākumu ietvaros klients iesaistās bez atlīdzības, jo tādējādi veicina savu prasmju attīstību, nevis veic darbu, no kura darbu uzdevējam ir finansiāls ieguvums. Ja par veicamajiem prasmju attīstīšanas darbiem paredz atlīdzību, tad tās ir uzskatāmas par</p>

	darba tiesiskajām attiecībām, kuru ietvaros slēdzams darba līgums.
Vai varētu tuvāk paskaidrot nozīmi „Prasmju veicināšanas pasākumu ietvaros neaizvieto pašvaldības funkciju veicējus”?	Uzskatāms, ka pašvaldību funkciju veicēji netiek aizvietoti, ja klientam paredzēto prasmju veicināšanas darbu veikšanas nodrošināšanai nav paredzēti līdzekļi pašvaldības budžetā, kā arī vismaz četrus mēnešus pirms klienta iesaistes uzsākšanas darba tiesisko attiecību ietvaros prasmju veicināšanas darbus nav veikusi cita persona (izņēmums – prasmju veicināšanas darbus iepriekš ir veicis bezdarbnieks Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk –NVA) īstenotā pasākuma „Algotu pagaidu sabiedrisko darbi” vai pasākuma „Apmācība praktisko darba iemaņu iegūšanai un uzturēšanai, ja darba devējs ir pašvaldība” ietvaros vai arī persona pildot sociālā dienesta noteiktos pienākumus atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam).
Cik ilgi klientu var nodarbināt prasmju veicināšanas pasākumos (vienu nedēļu vai neierobežoti ilgi), ievērojot nosacījumu, ka klients tiek nodarbināts ne vairāk par 12 stundām nedēļā?	Sociālo pakalpojumu un palīdzības likumā konkrēts prasmju veicināšanas darbu ilgums nav noteikts, taču Labklājības ministrija aicina klientu prasmju veicināšanas darbos iesaistīt ne ilgā kā sešus mēnešus, jo, ja persona savas prasmes nav jau līdz tam brīdim veicinājis, darbi nav efektīvi un piemēroti personai.
Kas apzinās prasmju veicināšanas pasākuma ietvaros esošās vietas, norīkos un uzraudzīs?	Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam līgumslēdzējuse ir pašvaldības sociālais dienests, tātad šie pienākumi būs jāuzņemas dienestam. Vēršam uzmanību, ka prasmju veicināšanas pasākumus nav pienākums pašvaldībā organizēt, bet gan tiesības, kas izmantojamas personu labā, veicinot personas prasmju attīstīšanu un uzturēšanu. Ja pašvaldība nevar uzņemt atbildību par šo darbu drošību, šīs tiesības ierosinām neizmantot.
Vai ar biedrībām un nodibinājumiem pašvaldību sociālajiem dienestiem prasmju veicināšanas pasākumos arī jāslēdz līgums un vai tur gribēs ņemt	Jāņem vērā, ka līgumslēdzējuse atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam ir pašvaldības sociālais dienests, kas arī

<p>klientus pretī?</p>	<p>uzņemas atbildību par darbu organizēšanu. Ja pašvaldību sociālais dienests vēlas noregulēt savstarpējās sadarbības ietvaros šo darbu organizēšanā ar atsevišķu līgumu, tad to var darīt, bet jāņem vērā, ka gala atbildību jāuzņemas pašvaldību sociālajiem dienestiem.</p>
<p>Kas jāparedz līgumā ar darbspējīgo klientu prasmju veicināšanas pasākumu ietvaros (kādas ir pušu tiesības, pienākumi un atbildība, atlīdzības saņemšana) un kāda būs šo pasākumu faktiskā norise?</p>	<p>LM izstrādās līguma paraugu, paredzot līdzīgus nosacījumus kā algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos (darba drošības prasību ievērošana, prasmju veicināšanas darbu uzraudzība, apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā utml.).</p>
<p>Kad personu drīkst iesaistīt prasmju veicināšanas pasākumos – pirms vai pēc pabalsta piešķiršanas (vai nepieciešams nogaidīt kādu laiku, piemēram, trīs mēnešus)?Tā kā vairums klienti pabalstu saņem visu gadu - tad drīkst visu gadu arī iesaistīt darbos? Šis jautājums attiecas uz visiem pabalstiem - dzīvoklis, brīvpusdienas utt., protams izņemot ārkārtas situāciju, bāreņu pab. un tml.?</p>	<p>Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 12.panta ceturtās daļas 1.punktā noteiktajam, prasmju veicināšanas darbos var iesaistīt tos klientus, kuri saņem sociālo palīdzību (naudas vai mantisks pabalsts, tai skaitā, dzīvokļa utml.) vismaz trīs mēnešus pēc kārtas. Tātad jānogaida trīs mēnešus pēc kārtas un tikai tad pašvaldībai ir tiesības iesaistīt personu prasmju veicināšanas darbos. Iepriekš minētais termiņš ietverts, lai personai dotu laiku atrisināt savu bezdarba situāciju bez iesaistes prasmju veicināšanas darbos, kas atsevišķos gadījumos nemaz nav nepieciešams. Sociālo pakalpojumu un palīdzības likumā konkrēts prasmju veicināšanas ilgums nav noteikts, taču Labklājības ministrija aicina klientu prasmju veicināšanas darbos iesaistīt ne ilgā kā sešus mēnešus, jo, ja persona savas prasmes nav jau līdz tam brīdim veicinājis, darbi nav efektīvi un piemēroti personai.</p>
<p>Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā- sociālo pabalstu saņēmēju nodarbināšana, līgumi, darbu uzraudzības mehānisms, darba drošības jautājumu kārtība saistībā ar šiem darba veicējiem, kompensācijas darba traumas gadījumā, kā arī plānotās izmaiņas Sociālo dienestu darba jautājumos, lai varētu laicīgāk apsvērt,</p>	<p>LM izstrādās līguma paraugu, paredzot līdzīgus nosacījumus kā algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos (darba drošības prasību ievērošana, prasmju veicināšanas darbu uzraudzība, apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā utml.).</p>

izvērtēt un ieviest jauninājumus.	
Jautājumi par darbiem pašvaldības teritorijā, kuru ietvaros tiek slēgti darba līgumi (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 12.panta ceturtās daļas 2.punkts).	
Kas jāsaprot ar terminu „darbos pašvaldības teritorijā”, kuru ietvaros ar klientiem tiek slēgti darba līgumi uz noteiktu laiku – vai tie ir domāti algotie pagaidu sabiedriskie darbi?	Nodibinot darba tiesiskās attiecības, pašvaldība uz laiku pieņem klientu darbā kā savu darbinieku, Savukārt algoto pagaidu sabiedrisko darba ietvaros netiek slēgti darba līgumi un šo pasākumu īsteno NVA
Kurš būs klienta darba devējs darbos pašvaldības teritorijā – pašvaldība vai sociālais dienests? Kurš šajā gadījumā noteiks atlīdzības apmēru un maksās klientam atlīdzību, nodokļus un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu?	Šeit darba devējs var būt gan pašvaldība vai arī sociālais dienests, ja pašvaldība šo funkciju deleģē sociālajam dienestam. Šajā gadījumā sociālais dienests ir kā darba devējs un maksā darba devējam paredzētos maksājumus (darba alga, nodokļu nomaksa, kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu utml.).
Vai šo darba tiesisko attiecību ilgumam darbos pašvaldību teritorijā nav ierobežojumu? Vai darba līgumu var slēgt arī uz laiku, ilgāku par trīs gadiem?	Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 12.panta ceturtās daļas 2.punktam, darba līgums tiek slēgts uz noteiktu laiku, kas atbilstoši Darba likuma 45.panta pirmajai daļai ir maksimums trīs gadi. Taču ierosinām šo līgumu neslēgt ilgāk par gadu, jo pretējā gadījumā šis darba tiesiskās attiecības nav skatāmas kontekstā ar sociālo palīdzību (neveicina personas ātrāku darba atrašanu un sociālās problēmas risināšanu).
Citi jautājumi	
Vai ar potenciālajiem bezdarbniekiem GMI saņēmējiem no 2009.gada var slēgt vienošanos par iesaisti brīvprātīgajā darbā?	Šobrīd brīvprātīgā darba definīcija ir atrunāta Jaunatnes likumā un Biedrību un nodibinājumu likumā. Jaunatnes likuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka jauniešu (personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem) brīvprātīgo darbu var organizēt biedrības un nodibinājumi, kā arī valsts un pašvaldību iestādes. Biedrību un nodibinājumu likumā tiesības iesaistīt brīvprātīgajā darbā ir noteiktas tikai biedrībām un nodibinājumiem, bet nav valsts un pašvaldību iestādēm, kā tas ir Jaunatnes likumā attiecībā uz jauniešu iesaisti brīvprātīgajā darbā.

	<p>Līdz ar to secināms, ka pašvaldības brīvprātīgo darbu var organizēt tikai jauniešiem.</p> <p>Vienlaikus vēršam uzmanību, ka iesaistīšanās brīvprātīgajā darbā balstās uz brīvprātības principa un nekādi nevar būt saistīta ar sociālās palīdzības saņemšanas faktu. Turklāt papildus šim, jāievēro speciālās normas, kas regulē bērnu aizsardzības jautājumus, tai skaitā drošu darba apstākļu nodrošināšana.</p>
Kā cīnīties ar bezdarbniekiem, kuri strādā nelegāli?	Jāinformē Valsts darba inspekcija par šī fakta esamību, kas nodrošinās darba devēju, kuri nodarbina darbiniekus bez rakstveidā noslēgta darba līguma, saukšanu pie atbildības.
Personas ar garīga rakstura traucējumiem pašas nevar izveidot mikrouzņēmumu, sakārtot patentmaksu vai saņemt pašnodarbinātās personas statusu Valsts ieņēmumu dienestā.	Ja personai nav atņemta rīcībspēja, šādu ierobežojumu nav. Ja nav rīcībspējas, arī uzņēmējdarbība nevar noritēt atbildīgā un pilnvērtīgā veidā.
Paplašināt valsts atbalstu bērniem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kā arī viņu vecākiem. Palielināt NVA finansējumu subsidēto darbavietu izveidei personām ar invaliditāti.	Plānots pilnveidot NVA organizētā aktīvā nodarbinātības pasākuma „Pasākumi noteiktām personu grupām” saturu, diferencējot atbalsta apmēru pēc klienta invaliditātes pakāpes (smaguma).
Varbūt būtu nepieciešamība veikt grozījumus normatīvajos aktos, lai bezdarbniekam, kurš ir izgājis kursus un atteicies no piemērota darba ļauj saglabāt darba meklētāja statusu? Varbūt arī bezdarbniekam jā saglabā tiesības atteikties vismaz kādas 3-5 reizes no darba piedāvājuma. Tas pats ir ar APSD, cik noprotams bezdarbnieki arī var atteikties.	Šobrīd Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 5.punkts paredz, ka bezdarbnieks zaudē bezdarbnieka statusu, ja atsakās no piemērota darba piedāvājuma divas reizes. Šajā gadījumā personai ir tiesības bezdarbnieka statusu no jauna iegūt ne agrāk kā pēc trīs mēnešiem no lēmuma par bezdarbnieka statusa zaudēšanu pieņemšanas brīža. Uzskatām, ka bezdarbniekam tiesības atteikties no piemērota darba vairāk par divām reizēm nodrošināt nav nepieciešamības, jo, ja bezdarbnieks atsakās no NVA piedāvātā piemērotā darba, kas arī ir galvenais NVA un klienta sadarbības

	<p>ietvaros sasniedzamais mērķis, uzskatām, ka turpmāka sadarbība nav turpināma un personai jāzaudē bezdarbnieka statuss.</p> <p>Šobrīd normatīvais regulējums neaizliedz personām, kuras zaudējušas bezdarbnieka statusu piemērota darba atteikšanās rezultātā, iesniegt iesniegumu darba meklētāja statusa piešķiršanai.</p> <p>APSD nav piespiedu pasākums, bet gan personas brīva izvēle, kurā persona tiek iesaistīta, ja persona vēlas iegūt vai uzturēt darba iemaņas, nesaņem bezdarbnieka pabalstu un bezdarbnieka statusā ir reģistrēta vismaz sešus mēnešus. Ja persona ir piekritusi dalībai pasākumā, tad persona pārtraukt dalību pasākumā var tikai iestājoties attaisnojošiem iemesliem. Pretējā gadījumā persona var zaudēt bezdarbnieka statusu par pienākumu nepildīšanu.</p> <p>Turklāt, ņemot vērā starptautisku pieredzi, pamats ilgstoša bezdarbnieka atteikumam no darba piedāvājuma varētu būt vienīgi nopietni trūkumi piedāvāta darba kvalitātē un apstākļos.</p>
--	--

L.Emule-Konone 67021503